КАРАНІ І КРОНЫ

Сумесны выпуск газеты «Звязда» і Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя

№ 5 (33)

■ Прыродныя рэсурсы

КАШТОЎНЫЯ НЕТРЫ

Пра галоўныя кірункі разведкі карысных выкапняў у краіне

Фота Андрэя ФЕАКЦІСТАВА.

ВУГЛЕВАДАРОДЫ НА ПАД'ЁМЕ

Нафта па-ранейшаму застаецца адным з найважнейшых для эканомікі Беларусі прыродных рэсурсаў. Таму павышэнню эфектыўнасці яе разведкі і здабычы ўдзяляецца шмат увагі. Сёння ў краіне адкрыта 83 радовішчы нафты, 61 з іх распрацоўваецца, узровень уласнай здабычы складае каля 1650 мільёнаў тон у год.

— Наша задача — рабіць так, каб штогадовы прырост запасаў быў роўны ці большы за той аб'ём нафты, якая сёння здабываецца, — адзначыў **намеснік міністра прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Андрэй ХМЕЛЬ.** — Гэтага атрымалася дасягнуць у мінулым годзе, на 2018 год таксама стаіць такая задача.

Сёння ў краіне выяўлена больш за 10 тысяч радовішчаў карысных выкапняў.

Як расказала **намеснік дырэктара па навуцы філіяла «Інстытут геалогіі» дзяржаўнага прадпрыемства «Навукова-вытворчы цэнтр па геалогіі» Святлана ДЗЯМІДАВА,** прыродная спецыфіка Беларусі ў тым, што вялікую тоўшчу зямной кары складаюць рыхлыя, ці чацвярцічныя, адклады. Вуглевадароды ж знаходзяцца вельмі глыбока і выходзяць на паверхню ў невялікай колькасці месцаў. Таму вывучэнне іх даволі складанае і патрабуе вялікіх выдаткаў.

Але з дапамогай сучасных тэхналогій разведкі і здабычы гэта праца становіцца больш эфектыўнай. Так, па словах **загадчыка лабараторыі геатэктонікі і геафізікі Інстытута прыродакарыстання НАН Беларусі Яраслава ГРЫБІКА,** кампанія «Беларуснафта» праводзіць некаторыя работы па ацэнцы рэсурсаў, якія раней не ўлічваліся з-за сваёй непад'ёмнасці: на старых радовішчах і ўчастках з так званай сланцавай нафтай.

Акрамя тэрыторыі Прыпяцкага прагібу, спецыялісты таксама плануюць больш дэталёва вывучаць і іншыя магчымыя нафтаперспектыўныя ўчасткі — Аршанскую і Падляска-Брэсцкую ўпадзіны.

БАЗАЛЬТЫ З МЯСЦОВАЙ ПРАПІСКАЙ

У Беларусі недастаткова выкарыстоўваецца ўласная будаўнічая сыравіна, упэўнены Андрэй Хмель. Так, ААТ «Гомельбудматэрыялы» імпартуе для сваёй вытворчасці базальты з Украіны, але ж і ў Беларусі нядаўна былі знойдзены запасы гэтага каменю. Таму сёння Мінпрыроды і Мінархітэктуры працуюць над павелічэннем выкарыстання сыравіны з мясцовых радовішчаў. Спецыялісты двух ведамстваў рыхтуюць аналітычную запіску, якая будзе датычыцца пяску, каменю, базальтаў, кварцавых пяскоў.

— Нам неабходна вывучыць патрэбы будаўнічых і прамысловых прадпрыемстваў у пэўных відах рэсурсаў, ацаніць неабходныя выдаткі, усё разлічыць, абгрунтаваць і накіраваць даныя ў Савет Міністраў, — расказаў Андрэй Хмель. — Сёння мы ацэньваем магчымасці імпартазамяшчэння ў будаўнічай галіне ў $100 мільёнаў.

АД БУРШТЫНУ ДА САПРАПЕЛЮ

Неабходна больш уважліва ставіцца да такіх прыродных рэсурсаў, як даламіт, сапрапель і трэпел, упэўнены ў Мінпрыроды. Так, даламіт можа выкарыстоўвацца ў земляробстве, сапрапелі — для паляпшэння якасці кармоў для сельскагаспадарчых жывёл, а трэпелы (танкапорыстая асадачная парода) — як дабаўка для прыгатавання камбікармоў, а таксама сыравіна ў хімічнай прамысловасці.

У Беларусі разведана 91 радовішча азёрных сапрапеляў з запасамі больш за 70 мільёнаў тон, а запасы самага вялікага радовішча трэпелаў — Стальное ў Хоцімскім раёне Магілёўскай вобласці — складаюць 30 мільёнаў тон.

— Уцягнуць гэтыя непапулярныя віды рэсурсаў у зварот — адна з задач Мінпрыроды, — адзначыў Андрэй Хмель.

У краіне адрэгулююць пытанні здабычы бурштыну і моранага дубу. Невялікае радовішча бурштыну было адкрыта ў 2016 годзе ў Брэсцкай вобласці — сёння там праводзіцца яго пробная здабыча. У некаторых суб'ектаў гаспадарання ёсць цікавасць і да ўцягнення ў зварот такога дастаткова дарагога матэрыялу, як мораны дуб.

Па словах намесніка міністра, на стадыі ўзгаднення ў рэспубліканскіх органах дзяржкіравання знаходзіцца праект указа, які будзе рэгламентаваць здабычу гэтых рэсурсаў у непрамысловых аб'ёмах.

ЗОЛАТА — ДЛЯ КАНЦЭСІЯНЕРАЎ

Праяўленні гэтага каштоўнага металу знойдзены падчас пошукавых работ у Стаўбцоўскім раёне: на перспектыўным участку «Зуберава» на глыбіні ад 300 да 500 метраў.

— Работы па пошуку золата праводзіліся ў межах праграмы асваення радовішчаў карысных выкапняў і развіцця мінеральна-сыравіннай базы на 2011—2015 гады, — расказаў **начальнік упраўлення па геалогіі Мінпрыроды Васіль КОЛБ.** — Каб падрыхтаваць радовішча, трэба правесці поўны цыкл геолагаразведачных работ. З гэтымі мэтамі ўчастак унесены ў пералік аб'ектаў, якія прапаноўваюцца для перадачы ў канцэсію. Але пакуль канцэсіянер не знойдзены.

Акрамя золата, у Беларусі ёсць таксама праяўленні медзі і плаціны. Спецыялісты таксама гавораць і пра перспектывы выяўлення радовішчаў уранавых руд, выкарыстання геатэрмальнай энергіі.

Вераніка КОЛАСАВА.

Андрэй ХУДЫК, міністр прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя:

— Рэспубліка Беларусь як ніякая іншая краіна багатая на водныя рэсурсы — падземныя і мінеральныя воды. Становішча спраў на рынку мінеральнай і пітной вады гаворыць пра тое, што мы «ходзім па грашах», неэфектыўна выкарыстоўваем гэты рэсурс. Валодаючы ўласнымі рэсурсамі вады, імпартуем яе, не нарошчваем экспарт. Такая ж сітуацыя і з будаўнічай сыравінай. Неабходна павышаць геалагічную вывучанасць тэрыторыі краіны, інтэнсіфікаваць пошук, ацэнку, разведку, здабычу карысных выкапняў.

■ Міжнароднае супрацоўніцтва

ГОРНАЯ ГАЛІНА Ў ЛІЧБАВЫМ ФАРМАЦЕ

Адкрыта папярэдняя рэгістрацыя для ўдзелу ў III Еўразійскім горна-геалагічным форуме, які пройдзе 14—16 лістапада ў Мінску.

Як расказалі ў прэс-службе Мінпрыроды, удзельнікамі форуму стануць больш за 10 тысяч гарнякоў з 20 краін свету (фарматы ўдзелу — як афлайн, так і анлайн). Акрамя прадстаўнікоў краін ЕАЭС, сёлета мерапрыемства плануюць наведаць і спецыялісты з краін Еўрапейскага саюза, Кітая, Сербіі, В'етнама, Ірана, Індыі і інш.

Галоўная тэма гэтай маштабнай падзеі — «Лічбавізацыя горнай галіны для сумеснага развіцця і працвітання ў Еўразіі».

Удзельнікі мерапрыемства абмяркуюць перспектывы супрацоўніцтва ў сферы лічбавай трансфармацыі горнай галіны; супрацоўніцтва інтэграцыйных аб'яднанняў (ЕАЭС, ШАС, АСЕАН і ААН) у горнай сферы; развіццё крэдытна-фінансавай і транспартнай інфраструктуры сыравінных рынкаў Еўразіі; сінхранізацыю стандартаў класіфікацыі і ўліку карысных выкапняў; бар'еры, выключэнні і абмежаванні на сыравінных рынках рэгіёна. Падчас форуму плануецца таксама наведаць вядучыя горнапрамысловыя прадпрыемствы Беларусі.

Еўразійскі горна-геалагічны форум на сёння — адзіная буйная міждзяржаўная пляцоўка для абмеркавання праблем інтэграцыі рынкаў карысных выкапняў у Еўразіі з удзелам кіраўнікоў выканаўчых органаў улады ў сферы нетракарыстання і найбуйнейшых горнапрамысловых кампаній.

Дадатковая інфармацыя размешчана на афіцыйным сайце форуму www.evrazgeoforum.com.

Вераніка КОЛАСАВА

■ Экаадукацыя

НА ДЫЯЛОГ З ПАВЕТРАМ

Праект «Зялёныя школы» плануе зрабіць экалагічны маніторынг даступным для ўсіх

Усім — ад грамадскіх арганізацый да школьнікаў — прыняць удзел у ахове навакольнага асяроддзя хутка стане прасцей. У найбліжэйшы час па ўсёй Беларусі запрацуе сем клубаў экалагічнага маніторынгу і адзінаццаць рэсурсных цэнтраў для «зялёных» школ, мэта якіх — далучыць усіх неабыякавых да экалагічных праблем, у першую чаргу забруджвання атмасфернага паветра.

9 з 10 чалавек сёння дыхаюць брудным паветрам — такія несуцяшальныя лічбы прыводзіць Сусветная арганізацыя аховы здароўя. Шкодныя рэчывы, якія трапляюць у паветра, могуць выклікаць інсульт, рак, зніжаць імунітэт і ўплываць на псіхічнае здароўе дарослых і дзяцей. Каб прадухіліць рызыку захворванняў, неабходна праводзіць маніторынг атмасфернага паветра. Але без грамадскасці тут не абысціся, упэўнены спецыялісты. Гэта і стала прычынай старту чатырохгадовага праекта, які арганізатары коратка называюць «Зялёныя школы», афіцыйна ж назва гучыць так: «Далучэнне грамадскасці да экалагічнага маніторынгу і паляпшэнне кіравання аховай навакольнага асяроддзя на мясцовым узроўні».

Адна з галоўных задач праекта — развіццё «зялёнай» адукацыі.

— Мы плануем вельмі цесна працаваць з дзіцячымі садкамі, арганізацыямі дадатковай і дашкольнай адукацыі, школамі. Нават неабавязкова, каб гэтыя ўстановы мелі дыпломы, галоўнае — прытрымлівацца экалагічных прынцыпаў, — падкрэсліла **кіраўнік праекта Вольга ЧАБРОЎСКАЯ.** — Ужо выбраны, напрыклад, першы дзіцячы сад у якасці пілотнага. Таксама мы хочам падключыць людзей з абмежаванымі магчымасцямі. Рэспубліканскі рэабілітацыйны цэнтр для дзяцей-інвалідаў стане першым, дзе мы пратэсціруем праграмы навучання для гэтай катэгорыі насельніцтва.

Дарэчы, у рамках праекта будуць распрацаваны навучальныя і асветніцкія матэрыялы для дзяцей, педагогаў і моладзі. Акрамя гэтага, плануецца ўдасканаліць існуючыя і распрацаваць новыя школьныя факультатывы, павысіць кваліфікацыю настаўнікаў па экалагічнай тэматыцы. Каб ахапіць як мага больш людзей, арганізатары створаць сем клубаў і 11 рэсурсных цэнтраў, якія ўкамплектуюць абсталяваннем для маніторынгу паветра. Абапірацца ўся гэта сетка будзе на ўжо існуючыя структуры: мясцовыя ініцыятывы, арганізацыі грамадзянскай супольнасці (АГС), Рэспубліканскі цэнтр экалогіі і краязнаўства, Барысаўскі цэнтр экалогіі і турызму і г. д. Многія з іх маюць вопыт паспяховай працы ў праграме «Зялёныя школы» (рэалізуецца з 2012 года). У ідэале прадугледжана супрацоўніцтва гэтых арганізацый з мясцовымі органамі ўлады.

Праект фінансуецца Еўрапейскім саюзам і рэалізуецца Праграмай развіцця ААН у Беларусі ў партнёрстве з Міністэрствам прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя.

— Права на здаровае навакольнае асяроддзе павінна спалучацца з адказнасцю за яго. І тут мала працаваць толькі з прамысловымі прадпрыемствамі, неабходна вучыць наша грамадства правільнаму дыялогу з суб'ектамі гаспадарання. Пажадана з самага дзяцінства, каб будучае пакаленне было не толькі экалагічна адукаваным, але і экалагічна адказным, — адзначыла **першы намеснік міністра прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Ія МАЛКІНА.** — Таксама неабходна далучаць інстытуты грамадзянскай супольнасці да прыняцця экалагічных рашэнняў і актывізаваць працу на рэгіянальным узроўні ў частцы развіцця «зялёнай» эканомікі. Гэта толькі некаторыя з задач рэалізацыі Мэт устойлівага развіцця, якія Беларусь прасоўвае ў нацыянальную эканоміку.

Кацярына ЦІТОВА